

Colegiul Psihologilor din Romania**CODUL DEONTOLOGIC AL PROFESIEI DE PSIHOLOG
CU DREPT DE LIBERĂ PRACTICĂ**

Codul deontologic este un sumum de principii si standarde etice de exercitare a profesiei de psiholog cu drept de libera practica si care instituie regulile de conduita ale psihologului cu drept de libera practica, denumit în continuare psiholog. Codul ofera o baza consensuala pentru luarea de atitudine colectiva împotriva unor eventuale comportamente apreciate a încalca principiile eticii profesionale. Acest cod pe lângă valoarea sa normativa are rolul de a orienta si regla numai acele activitati ale psihologilor în care acestia se angajeaza ca psihologi, nu si pe cele din viata privata a acestora. Comportamentul personal al psihologului poate fi luat în discutie numai daca este de o asemenea natura încât aduce prejudicii profesiei de psiholog sau ridica serioase îndoieli privind capacitatea acestuia de a-si asuma si îndeplini responsabilitatile sale profesionale ca psiholog.

PRINCIPIUL I***I. RESPECTAREA DREPTURILOR ȘI DEMNITĂȚII ORICĂREI PERSOANE.***

Psihologii vor avea permanent în atentie faptul ca orice persoana are dreptul sa-i fie apreciata valoarea înnascuta de fiinta umana si ca aceasta valoare nu este sporita sau diminuata de cultura, nationalitate, etnie, culoare sau rasa, religie, sex sau orientare sexuala, statut marital, abilitati fizice sau intelectuale, vârsta, statut socio-economic sau orice alta caracteristica personala, conditie sau statut.

Aderarea la acest principiu presupune respectarea urmatoarelor reguli:

Art. I.1. Psihologii își desfasoara activitatea, manifestând respect fata de trairile, experientele, cunostintele, valorile, ideile, opiniile si optiunile celorlalti.

Art. I.2. Psihologii nu se angajeaza public în prejudicierea imaginii celorlalti si nu vor manifesta inechitate pe criteriile de cultura, nationalitate, etnie, rasa, religie, sex, orientare sexuala si nici nu se angajeaza în remarci sau comportamente ce aduc prejudicii demnitatii celorlalti.

Art. I.3. Psihologii vor utiliza un limbaj ce exprima respectul fata de demnitatea celorlalti atât în comunicarea scrisa cât si în cea orala.

Art. I.4. Psihologii evita ori refuza sa participe la activitati si practici ce nu respecta drepturile legale, civile, ori morale ale celorlalti.

Art. I.5. Psihologii vor refuza sa consilieze, sa educe ori sa furnizeze informatii oricarei persoane care, dupa opinia lor, va utiliza cunostintele si îndemânarea dobândita pentru a viola drepturile fundamentale ale omului.

Art. I.6. Psihologii respecta drepturile celor care beneficiaza de servicii psihologice, participantilor la cercetare, angajatilor, studentilor si altora, protejând astfel propria lor demnitate.

Art. I.7. Psihologii se vor asigura ca, sub nici o forma, consimtamântul informat al clientului/participantului nu este dat în conditii de coercitie sau sub presiune.

Art. I.8. Psihologii vor avea grija ca, în furnizarea de servicii psihologice ori în activitatea de cercetare stiintifica, sa nu violeze spatiul privat personal sau cultural al clientului/subiectului, fara o permisiune clara si o garantie ca pot sa faca acest lucru.

Art. I.9. Activitatea psihologilor nu trebuie sa prejudicieze dreptul sacru la demnitate umana si nici dreptul persoanei la propria imagine.

PRINCIPIUL II

II. RESPONSABILITATE PROFESIONALĂ ȘI SOCIALĂ

Psihologii manifesta o maxima responsabilitate pentru starea de bine a oricarui individ, familiei, grupului ori comunitatii fata de care își exercita rolul de psihologi. Aceasta preocupare include atât pe cei direct cât si pe cei indirect implicati în activitatile lor, prioritate având cei direct implicati.

Aderarea la acest principiu presupune respectarea urmatoarelor reguli:

Art. II.1. Psihologii vor proteja si promova starea de bine si vor evita provocarea de daune clientilor, studentilor, participantilor la cercetare, colegilor de profesie si a celorlalti, asumându-si cu responsabilitate consecintele propriilor lor actiuni.

Art. II.2. Psihologii vor respecta dreptul persoanei de a sista, fara nici o justificare, participarea sa la serviciul furnizat, în calitate de client, sau la activitati de cercetare stiintifica, în calitate de subiect.

Art. II.3. Psihologii vor refuza sa îndrume, sa instruiasca ori sa furnizeze informatii celor care, dupa judecata lor, vor putea utiliza gresit cunostintele si deprinderile, voluntar sau involuntar, în dauna celorlalti.

Art. II.4. Psihologii nu vor delega activitati psihologice spre persoane care nu au competentele necesare pentru acele activitati.

Art. II.5. Psihologii vor promova si facilita dezvoltarea stiintifica si profesionala a angajatilor, a celor supervizati, studentilor, participantilor la programe de formare profesionala etc.

Art. II.6. Psihologii vor contribui la dezvoltarea psihologiei ca stiinta si a societatii în general, prin cercetarea libera si prin achizitia, transmiterea si exprimarea libera a cunostintelor si ideilor, exceptie facând activitatile ce intra în conflict cu obligatiile etice.

Art. II.7. Psihologii vor sustine cu responsabilitate rolul psihologiei ca disciplina, în fata societatii si vor promova si mentine cele mai înalte standarde ale disciplinei.

Art. II.8. Psihologii vor sesiza Colegiului Psihologilor cazurile de abatere de la normele de etica si deontologie profesionala, daca rezolvarea informala, amiabila a situatiei nu a fost posibila.

Art. II.9. Psihologii vor respecta legile si reglementarile societatii, comunitatii în care activeaza. Daca legile sau reglementarile intra în conflict cu principiile etice, psihologul va face tot posibilul sa respecte principiile etice.

Art. II.10. Psihologii nu vor contribui si nu se vor angaja în cercetare sau orice alt tip de activitate care contravine legilor umanitare internationale (de ex. dezvoltarea metodelor de tortura a persoanelor, dezvoltarea de arme interzise, terorism sau activitati de distrugere a mediului).

Art. II.11. Psihologii nu vor furniza servicii psihologice si nu vor face cercetari, indiferent cine - psiholog sau nepsiholog- încearca sa-i oblige sa procedeze împotriva eticii profesionale.

Art. II.12. În cadrul lor de competenta profesionala, psihologii vor decide alegerea si aplicarea celor mai potrivite metode si tehnici psihologice. Ei raspund personal de alegerile si consecintele directe ale actiunilor lor în functie de atestarea profesionala primita.

Art. II.13. Psihologii se vor consulta si cu alti specialisti sau cu diverse institutii pentru a promova starea de bine a individului si societatii.

PRINCIPIUL III

III. INTEGRITATE PROFESIONALĂ

Psihologii vor cauta sa manifeste cel mai înalt grad de integritate morala si profesionala în toate relatiile lor. Este de datoria psihologului sa prezinte onest pregatirea si calificarile sale oriunde se afla în relatii profesionale si de asemenea sa nu permita sau sa tolereze practicile incorecte si discriminatorii.

Aderarea la acest principiu presupune respectarea urmatoarelor reguli:

Art. III.1 Psihologii vor prezenta într-o maniera onesta domeniile de specialitate în care sunt atestati, competentele, afilierea si experienta profesionala, nefiind acceptate nici un fel distorsiuni, omisiuni sau false prezentari în acest sens.

Art. III.2. Psihologii nu practica, nu îngaduie, nu instiga, nu colaboreaza si nu consimte sau faciliteaza nici o forma de discriminare.

Art. III.3. Psihologii vor onora toate promisiunile si angajamentele asumate prin orice tip de conventie. Daca apar situatii de forta majora, psihologii vor informa si vor oferi explicatii complete si sincere partilor implicate.

Art. III.4. Psihologii vor promova acuratetea, obiectivitatea, onestitatea si buna-credinta în activitatile lor profesionale. În aceste activitati psihologii nu vor fura, însela, si nu se vor angaja în fraudă, eludari, subterfugii sau denaturari intentionate ale faptelor.

Art. III.5. Psihologii vor evita orice imixtiuni care afecteaza calitatea actului profesional, fie ca e vorba de interese personale, politice, de afaceri sau de alt tip.

Art. III.6. Psihologii vor evita sa ofere recompense exagerate pentru a motiva un individ sau un grup sa participe într-o activitate care implica riscuri majore si previzibile.

Art. III.7. Psihologii vor evita relatiile multiple (cu clientii, subiectii, angajati, cei supervizati, studenti sau persoane aflate în formare) si alte situatii care pot prezenta un conflict de interese sau care pot reduce capacitatea lor de a fi obiectivi si impartiali.

Art. III.8. Psihologii vor evita sa participe la activitati care pot cauza daune imaginii psihologilor sau psihologiei ca profesie, vor explica rolul psihologului tuturor celor interesati.

Art. III.9. Psihologii vor fi reflexivi, deschisi si constienti de limitele lor personale si profesionale.

Art. III.10. Psihologii nu vor contribui, fie singuri, fie în colaborare cu altii, la nici un fel de practici care pot viola libertatea individuala sau integritatea fizica sau psihologica a oricarei persoane.

STANDARDE ETICE GENERALE

IV. STANDARDE DE COMPETENȚĂ

Cunoasterea competentelor

Art. IV.1. Psihologii au obligatia sa-si cunoasca foarte bine limitele de competenta în oferirea de servicii psihologice, în activitatea de predare sau de cercetare.

Art. IV.2. Psihologii sunt datori sa actioneze, pe toata durata exercitarii profesiei, în vederea formarii si practicarii la standarde cât mai înalte a propriilor competente profesionale.

Servicii psihologice în acord cu competenta

Art. IV.3. Psihologii se vor angaja numai în acele activitati profesionale pentru care au cunostintele, aptitudinile, atitudinile, experienta si atestarea necesare.

Prezentarea onesta a competentei

Art. IV.4. Psihologii nu vor prezenta fals limitele competentei lor si nu vor prezenta pregatirea sau formarea lor într-un mod care sa le favorizeze nemeritat pozitia sau imaginea publica, indiferent de tipul de activitate profesionala desfasurata.

Limitarea competentei

Art. IV.5. Atunci când psihologii urmeaza sa desfasoare servicii psihologice, cercetari sau sa predea dincolo de limitele de competenta acestia vor cauta sa obtina cât mai rapid competenta necesara (care va presupune, dupa caz, studiu, evaluare si supervizare) si numai apoi se vor angaja în desfasurarea activitatilor vizate. (exceptie IV.7.)

Consultarea în caz de limita a competentei

Art. IV.6. În exercitarea profesiei, atunci când psihologii constata ca ajung într-un impas profesional sau sunt în postura de a-si depasii limitele de competenta, vor consulta colegii sau supervizorul.

Servicii psihologice în afara competentei

Art. IV.7. În cazul în care pentru un tip de serviciu psihologic solicitat nu exista standarde generale recunoscute, nici programe de formare profesionala, nici specialisti atestati si disponibili în acel domeniu si totusi psihologii sunt solicitati, acestia vor depune toate eforturi pentru obtinerea unui standard minimal de competenta având permanent grija sa protejeze clientii, studentii, supervizatii, participantii si pe toti cei implicati pentru a nu produce acestora daune sub o forma sau alta. În acest caz serviciul va continua pâna când solicitarea înceteaza sau pâna când un specialist cu competenta recunoscuta în acel domeniu devine disponibil.

Pregatirea continua

Art. IV.8. Psihologii au obligatia sa depuna permanent un efort de mentinere si dezvoltare a competentelor lor prin informare permanenta, programe de formare profesionala de specialitate, consultari cu ceilalti specialisti din domeniu ori prin cercetari care sa conduca spre cresterea competentei profesionale, conform standardelor Colegiului Psihologilor din România.

Obiectivitatea

Art. IV.9. Psihologii au obligatia de a fi constienti de limitele procedurilor folosite, indiferent de tipul de activitate. Psihologii vor avea grija ca furnizarea serviciilor, cercetarea stiintifica, prezentarea rezultatelor concluziilor sa fie facuta cu maxima obiectivitate, evitând orice tendinta de prezentare partiala sau cu tenta subiectiva.

Delegarea

Art. IV.10. Psihologii care delega activitati profesionale spre angajati, supervizati, cercetatori, asistenti vor lua toate masurile pentru a evita încalcarea standardelor de competenta ale prezentului Cod.

Afectarea competentei

Art. IV.11. Atunci când psihologii realizeaza ca din motive de sanatate ori din cauza unor probleme personale nu mai pot sa ofere în conditii de competenta o anumita activitate

profesionala, acestia vor cere sprijin si asistenta profesionala pentru a decide daca trebuie sa-si limiteze, suspende sau sa încheie respectiva activitate profesionala.

V. STANDARDE CU PRIVIRE LA RELATIILE UMANE

Respect si preocupare

Art. V.1. În relatiile lor profesionale, psihologii vor manifesta preocupare fata de clienti, studenti, participanti la cercetare, supervizati sau angajati, cautând sa nu produca acestora daune sau suferinta, iar daca acestea sunt inevitabile le vor minimiza pe cât posibil.

Evitarea hartuirii

Art. V.2. Psihologii nu se vor angaja sub nici un motiv într-o forma sau alta de hartuire fie ca aceasta este sexuala, emotionala, verbala sau nonverbala.

Evitarea abuzului

Art. V.3. Psihologii nu se vor angaja în comportamente de defaimare sau de abuz (fizic, sexual, emotional, verbal sau spiritual) fata de persoanele cu care vin în contact în timpul activitatii lor profesionale.

Evitarea relatiei multiple

Art. V.4. Psihologii vor evita pe cât posibil relatiile multiple, adica relatiile în care psihologii îndeplinesc simultan mai multe roluri într-un context profesional.

Consimtamântul în caz de relatii cu terti

Art. V.5. Psihologii vor clarifica natura relatiilor multiple pentru toate partile implicate înainte de obtinerea consimtamântului, fie ca ofera servicii psihologice ori conduc cercetari cu indivizi, familii, grupuri ori comunitati la cererea sau pentru a fi utilizate de catre terti. A treia parte poate fi scoala, instanta judecatoreasca, diverse agentii guvernamentale, companii de asigurari, politia ori anumite institutii de finantare, etc.

Nonexploatarea

Art. V.6. Psihologii nu vor exploata si nu vor profita, sub nici o forma, de persoanele fata de care, prin profesie sau pozitie, manifesta un ascendent de autoritate (clienti, studenti, participanti la cercetare, supervizati, angajati). Orice forma de exploatare sau abuz de autoritate fiind strict interzisa.

Participarea activa la decizii

Art. V.7. Psihologii vor avea grija, sa permita participarea activa si deplina a celorlalti la deciziile care îi afecteaza direct, respectând dorintele justificate si valorificând opiniile acestora, ori de câte ori este posibil.

Neintrarea în rol

Art. V.8. Psihologii se vor abține de la intrarea într-un rol profesional atunci când din motive de ordin personal, științific, legal, profesional, financiar: (1) poate fi afectată obiectivitatea, competența sau eficiența activității lor profesionale (2) față de clienți/subiecți există riscul exploatarei sau producerii unor daune.

Urgentarea consimțământului

Art. V.9. Înainte de începerea oricărui tip de serviciu psihologic (evaluare, terapie, consiliere, etc.) psihologii vor obține consimțământul informat din partea tuturor persoanelor independente sau parțial dependente implicate, excepție făcând circumstanțele în care există nevoi urgente (de ex. tentative sau acțiuni suicidare). În astfel de circumstanțe, psihologii vor continua să acționeze, cu asentimentul persoanei, dar vor căuta să obțină cât se poate de repede consimțământul informat.

Asigurarea consimțământului

Art. V.10. Psihologii se vor asigura că în procesul de obținere a consimțământului informat următoarele puncte au fost înțelese: scopul și natura activității; responsabilitățile mutuale; beneficiile și riscurile; alternativele; circumstanțele unei încetări a acțiunii; opțiunea de a refuza sau de a se retrage în orice moment, fără a suferi vreun prejudiciu; perioada de timp în care este valabil consimțământul; modul în care se poate retrage consimțământul dacă se dorește acest lucru.

Delegarea de consimțământ

Art. V.11. În cazul în care, persoana care urmează să beneficieze de un serviciu psihologic este în imposibilitatea de a-și da consimțământul, se acceptă obținerea acestuia de la o persoană apropiată a acesteia care poate să-i apere interesele în mod legal sau de la o persoană autorizată care, conform legii, este în măsură să o reprezinte.

Continuitatea serviciului

Art. V.12. Dacă din motive de boală sau datorită unor evenimente survenite în viața psihologului acesta nu mai poate continua oferirea serviciului în bune condiții, va depune toate eforturile pentru a se asigura de continuitatea serviciului oferit, îndrumând clientul spre un coleg de profesie cu competența necesară și pe cât posibil cu consimțământul clientului.

Dreptul la opoziție

Art. V.13. Cu excepția cazurilor de forță majoră, de urgență (perturbari ale funcționării psihice, în termenii pericolului iminent, care necesită intervenție imediată), psihologul acționează respectând dreptul clientului de a refuza sau a opri prestarea unui serviciu psihologic.

VI. STANDARDE DE CONFIDENȚIALITATE

Întreruperea serviciului din motive de confidentialitate

Art. VI.1. Relatia dintre psihologi si beneficiarii serviciilor lor este adesea o relatie foarte sensibila ce necesita realizarea unei aliante pentru desfasurarea în bune conditii a activitatii profesionale, motiv pentru care confidentialitatea este obligatorie. Atunci când din motive ce nu pot fi evitate, psihologul nu mai poate pastra confidentialitatea, acesta va înceta sa mai ofere serviciul respectiv.

Protejarea confidentialitatii

Art. VI.2. Psihologii vor proteja confidentialitatea tuturor informatiilor adunate în timpul activitatilor lor profesionale si se vor abtine de la dezvaluirea informatiilor pe care le detin despre colegi, clientii colegilor, studenti si membrii organizatiilor, exceptie facând situatiile: pentru protectia sanatatii publice, pentru prevenirea unui pericol iminent, pentru prevenirea savârsirii unei fapte penale sau pentru împiedicarea producerii rezultatului unei asemenea fapte ori pentru înlaturarea urmarilor prejudiciabile ale unei asemenea fapte. Divulgarea, de catre psihologi, a unor date care le-au fost încredintate sau de care au luat cunostinta în virtutea profesiei, daca aceasta este de natura a încalca clauza de confidentialitate, este interzisa.

Limitele confidentialitatii

Art. VI.3. Psihologii clarifica ce masuri se vor lua pentru protejarea confidentialitatii si ce responsabilitati familiale, de grup ori comunitare au pentru protejarea confidentialitatii, atunci când desfasoara activitati de cercetare sau ofera servicii. Înainte de primirea consimtamântului psihologul va informa clientul cu privire la limitele confidentialitatii si conditiile în care acesta poate fi încalcat, precum si asupra utilizarii posibile a informatiilor rezultate în urma activitatii sale.

Dezvaluirea de informatii

Art. VI.4. Psihologii pot împartasi informatiile confidentiale cu altii numai cu consimtamântul celor vizati ori de o asa maniera încât cei vizati sa nu poata fi identificati, exceptie facând situatiile justificate de lege sau în circumstante de iminenta sau posibila vatamare fizica sau crima.

Confidentialitatea de colaborare

Art. VI.5. În cazul în care cu acelasi client lucreaza doi psihologi în acelasi timp, acestia vor colabora pe cât posibil, fara restrictii de confidentialitate, exceptie facând situatia în care exista o opozitie clara din partea clientului în acest sens. De asemenea personalul auxiliar va pastra confidentialitatea informatiilor la care are acces prin natura activitatii sale.

Utilizarea informatiilor

Art. VI.6. Rezultatele, documentarile si notitele psihologului pot fi folosite numai într-o formula care pastreaza cu rigurozitate anonimul.

Confidentialitatea fata de terti

Art. VI.7. În cazul în care exista terti implicați în activitatea profesională a psihologului, acesta va clarifica cu partile implicate limitele confidentialității, condițiile de păstrare a confidentialității și nu va da curs nici unei solicitări, venite de la o terță parte în dezvaluirea de informații confidențiale, decât în condițiile respectării legii și limitelor confidentialității.

VII. STANDARDE DE CONDUITĂ COLEGIALĂ

Conduita colegială

Art. VII.1. Psihologii vor manifesta față de colegii lor de profesie, onestitate, corectitudine, loialitate și solidaritate, conduitele lor fiind în acord cu standardele profesionale.

Respect

Art. VII.2. Psihologii vor manifesta respect față de colegii lor de profesie și nu vor exprima critici nefondate și etichetări la adresa activității lor profesionale.

Evitarea denigrării

Art. VII.3. Psihologii nu vor acționa, sub nici o formă, în maniera denigratoare la adresa colegilor de profesie și nu vor împiedica clienții să beneficieze de serviciile lor, dacă nu există un motiv serios și cu implicații etice în acest sens.

Responsabilitatea profesională

Art. VII.4. Atunci când există o intenție justificată de încetare a serviciului psihologic oferit clientului și de îndrumare a acestuia spre un alt coleg de profesie, psihologii vor menține un contact suportiv și responsabil față de clienți până când acel coleg își asumă continuarea serviciului în cauză.

Autosesizarea

Art. VII.5. În cazul în care psihologii constată că există abateri ale unui coleg de la normele prezentului Cod, vor manifesta preocupare față de violarea de către acesta a standardelor sau principiilor etice, vor atrage atenția celui coleg asupra conduitei neadecvate cu maximă discreție și colegialitate, și se vor adresa Comisiei de Deontologie și Disciplina a Colegiului Psihologilor din România doar în cazul în care comportamentul non-etic persistă.

Srijinul colegial

Art. VII.6. Psihologii vor căuta să sprijine pe cât posibil eforturile profesionale ale colegilor în limita disponibilităților participative și a timpului disponibil.

Concurența neloială

Art. VII.7. Psihologii nu vor practica concurența neloială. Sunt interzise și se consideră concurența neloială următoarele: tentativa sau acțiunea de atragere sau deturnare de clienți,

prin denigrarea sau discreditarea altui psiholog; practicarea unor onorarii subevaluate în mod intentionat având cunostinta de oferta anterioara a altui psiholog; folosirea unei functii publice pe care psihologul o detine în scopul atragerii de clienti în interes propriu; preluarea unui contract pe care un alt psiholog l-a denuntat în temeiul prevederilor prezentului Cod; furnizarea de date false privind competenta si/sau atestarea profesionala în scopul de a-l induce în eroare pe beneficiar.

VIII. STANDARDE DE ÎNREGISTRARE, PRELUCRARE ȘI PĂSTRARE A DATELOR

Obtinerea permisiunii

Art. VIII.1. Psihologii trebuie sa obtina permisiunea clientilor/subiectilor sau a reprezentantilor lor legali înainte de a efectua înregistrari audio, video sau scrise în timpul furnizarii serviciilor sau în cercetare.

Pastrarea datelor

Art. VIII.2. Psihologii vor colecta numai acele date care sunt relevante pentru serviciul oferit si vor lua toate masurile pentru a proteja aceste informatii. Originalul si eventualele copii ale acestor informatii pot fi pastrate numai cu acordul clientilor.

Protejarea datelor

Art. VIII.3. Psihologii se vor asigura ca înregistrările asupra carora au control rămân identificabile numai atât timp cât sunt necesare pentru scopul pentru care au fost realizate si prezinta ca anonima ori distruge orice înregistrare aflata sub controlul lor si care nu mai e nevoie sa fie identificabila personal.

Transferul datelor

Art. VIII.4. Datele colectate, înregistrate si pot fi transferate catre psihologii care preiau clientii, consultate si utilizate de colegi de profesie indiferent de forma de atestare, daca persoanele vizate si-au dat în mod neechivoc consimtamântul, iar acest consimtamânt nu a fost retras.

Distrugerea datelor

Art. VIII.5. Daca psihologul renunta la practica sa profesionala prin intermediul careia a realizat acele înregistrari sau daca acesta se pensioneaza, va cauta sa distruge înregistrările respective. Înregistrările pot fi plasate catre un alt psiholog numai cu consimtamântul celor implicati, obtinut în prealabil, pentru acele înregistrari. În situatia suspendarii sau încetării dreptului de libera practica datele vor fi distruse, daca nu se impune transferarea lor.

IX. STANDARDE DE ONORARII ȘI TAXE

Dreptul la onorarii

Art. IX.1. Pentru orice serviciu profesional oferit de psihologi, acestia au dreptul sa primeasca onorarii sau salarii negociate în mod liber cu beneficiarul sau cu o terta parte.

Acordul pentru onorariu

Art. IX.2. Psihologii vor cauta sa stabileasca, de comun acord cu beneficiarul serviciului oferit, care este valoarea si modalitatea de percepere a onorariului în conditiile legilor în vigoare si fara o falsa prezentare a cuantumului acestui onorariu.

Renegocierea

Art. IX.3. Daca din motive justificate, serviciul oferit necesita restrângeri si limitari, acordul initial va fi renegociat cât mai curând posibil. Psihologii își rezerva dreptul de a modifica valoarea onorariului în functie de situatiile obiective noi aparute, cu notificarea prealabila si cu acordul clientului.

Remunerarea prin terti

Art. IX.4. Daca psihologul ofera un serviciu (consultanta, administrativ, clinic etc.) în care onorariul nu se percepe de la beneficiar, ci revine sub forma unei remunerari de la o a treia parte, remunerarea se va face, pe cât posibil, pentru serviciul oferit si nu pe alte criterii specifice acestor terti (diverse institutii).

Limitele onorariului

Art. IX.5. Onorariul fixat va depinde de calitatea serviciului oferit si competentele profesionale ale psihologului, însa psihologii vor avea grija sa nu ceara un onorariu disproportionat fata de valoarea serviciului oferit. Psihologii nu vor exploata beneficiarii serviciilor lor si vor explica, daca e cazul, valoarea onorariului stabilit.

X. STANDARDE PENTRU DECLARAȚII PUBLICE ȘI RECLAMĂ

Onestitatea în reclama

Art. X.1. Psihologii își pot face publicitate numai pe baza propriilor realizari, evitând promovarea unui palmares profesional fals sau exagerat si cu conditia sa nu puna în cauza activitatea unui coleg de profesie.

Nu sunt considerate actiuni publicitare acele manifestari în care numele sau aspecte ale activitatii lor profesionale sunt mentionate în materiale scrise sau audiovizuale realizate de catre terti în scopul informarii publicului si nici acele interventii publice ale psihologilor cu referiri la activitatea sau creatiile lor, daca acestea nu sunt comandate si platite de catre acestia.

Responsabilitati de reclama

Art. X.2. (a) Psihologii care angajeaza persoane fizice sau juridice în scopul de a crea si/sau difuza mesaje care sa promoveze practica lor profesionala, produsele sau activitatile lor își vor pastra responsabilitatea profesionala pentru mesajele respective; (b) Psihologii nu vor oferi remunerari angajatilor din presa scrisa si audiovizuala sau alte forme de comunicare a informatiei catre public pentru a li se face publicitate în cadrul programelor/sectiunilor de stiri ; (c) Publicitatea facuta activitatii unui psiholog trebuie sa fie explicita si identificata ca atare.

Art. X.3. Psihologii care se ocupa cu anunturile, cataloagele, brosurile sau reclama pentru simpozioane, seminarii sau alte programe educationale si care nu au o calificare adecvata se vor asigura ca descriu cu precizie publicul tinta, programul, obiectivele educationale si taxele.

Reprezentarea în declaratii

Art. X.4. Psihologii vor clarifica daca actioneaza ca simpli cetateni, ca membrii ai unor organizatii sau grupuri specifice, atunci când dau declaratii sau când sunt implicati în activitati publice.

Declaratii publice

Art. X.5. Atunci când psihologii ofera informatii, exprima puncte de vedere pe teme profesionale si fac declaratii publice prin mijloace de informare în masa, publicatii de specialitate sau în format electronic, se vor asigura ca acestea se înscriu în limitele competentelor profesionale si nu contravin prevederilor prezentului Cod.

Situatii publice

Art. X.6. Psihologii își asuma responsabilitatea deplina pentru aparitia lor publica, care trebuie sa fie în acord cu principiile si standardele din prezentul cod. Psihologii vor oferi informatii corecte referitoare la: experienta si calificarea lor, titlurile academice, lucrarile publicate si rezultatele studiilor lor, statutul profesional si afilierea la diferite organizatii, serviciile pe care le acorda si calitatea acestora, taxele percepute.

STANDARDE SPECIFICE

XI. EDUCAȚIE ȘI FORMARE

Calitatea ofertei educationale si formative

Art. XI.1. Psihologii vor manifesta preocupare fata de programele educationale si cele de formare profesionala, asigurându-se ca acestea furnizeaza cunostintele si experienta necesare si suficiente pentru pregatirea studentilor si supervizatorilor la standarde corespunzatoare atestarilor, diplomelor sau gradelor academice/profesionale care urmeaza sa fie obtinute. Cunostintele oferite trebuie sa se bazeze pe date experimentale si pe o argumentatie stiintifica.

Transparenta

Art. XI.2. Psihologii care raspund de programele educationale sau de formare se vor asigura ca exista o descriere recenta si precisa a acestora: obiective, continut, beneficii si obligatiile care trebuie îndeplinite pentru absolvirea programului, inclusiv modalitatile de evaluare si taxe. Aceste informatii trebuie sa fie disponibile pentru toate partile interesate.

Responsabilitate educationala

Art. XI.3. Psihologii se vor asigura ca programele cursurilor acopera tematica propusa, ca informatia este prezentata cu acurate, ca exista modalitati adecvate de evaluare a progresului si ca tipurile de experiente descrise la curs sunt relevante. Psihologii pot sa modifice continutul sau cerintele cursului atunci când considera aceste schimbari necesare sau dezirabile din punct de vedere pedagogic, atâta vreme cât studentii si cei implicati sunt anuntati din timp de aceste modificari.

Limite cadru, de informare

Art. XI.4. Psihologii nu vor cere studentilor sau celor supervizati sa dezvaluie informatii personale în activitatile de curs sau în cadrul unor programe de formare profesionala/supervizare.

Conflicte în evaluare

Art. XI.5. Psihologii din institutiile de învățământ superior care evalueaza performanta academica a studentilor într-o forma de terapie nu vor oferi si servicii de terapie studentilor pe care îi evalueaza, pe durata acestei evaluari. În cazul unui curs/ program în care terapia individuala sau de grup este specificata ca si cerinta obligatorie, psihologii responsabili cu derularea programului vor permite studentilor/cursantilor sa opteze pentru serviciile specialistilor neafiliati la respectivul program.

Hartuire si relatii sexuale

Art. XI.6. Psihologii nu vor hartui sexual si nu se vor angaja în relatii sexuale cu studentii sau cu supervizatii din departamentul, centrul sau din institutia în care lucreaza si asupra carora acestia au sau pot avea o autoritate evaluativa.

Abuzul de autoritate

Art. XI.7. Fiind constienti de influenta pe care o au ca profesori sau coordonatori asupra elevilor, studentilor, participantilor la cursuri, celor aflati în supervizare, psihologii nu vor face abuz de autoritatea lor si nu vor umili sau ameninta în nici un fel integritatea sau imaginea de sine a acestora.

Calificari speciale

Art. XI.8. Psihologii nu vor forma persoane care nu au absolvit o forma de învățământ superior, nu au specializare, experienta de lucru sau orice alta dovada de calificare atunci când formarea vizeaza folosirea metodelor sau tehnicilor speciale (de ex. hipnoza, biofeedback, tehnici avansate de testare etc.)

XII. TERAPIE ȘI CONSILIERE

Informarea clientului

Art. XII.1. În obținerea consimțământului informat din partea clientilor, psihologii vor informa în prealabil clientul cu privire la forma de terapie utilizată, metodele folosite, riscuri, alternative, limitele confidențialității, implicarea unor terti, onorarii și vor da curs oricărei alte cereri de informare solicitată de client în acest sens. Dacă terapeutul se află încă în supervizare, dar poate desfășura în mod legal și profesional activitatea terapeutică pentru care se află în supervizare, va aduce la cunoștința clientului acest lucru cât mai curând posibil și de asemenea va face cunoscut numele terapeutului care-l supervizează.

Consimțământul pentru dezvăluire

Art. XII.2. În cazul ședințelor de terapie sau consiliere, înregistrările pot fi transferate și spre cei care preiau clienții respectivi, putând avea acces la acestea atât colegii de profesie cât și supervizatorii ce se află într-un proces de formare terapeutică, dar numai cu consimțământul dat în prealabil de cei vizati în acele înregistrări.

Intimitatea relației profesionale

Art. XII.3. Clienții vor beneficia de servicii de consultanță, consiliere sau terapie din partea psihologilor fără prezenta unor terti, aceasta fiind permisă numai dacă există un acord în acest sens, atât din partea clientului cât și din partea psihologului.

Precizarea clientului

Art. XII.4. Atunci când în procesul terapeutic sunt implicați, fie partenerul de viață, fie alți membrii de familie, psihologii vor clarifica de la început relațiile pe care le au, cu fiecare persoană implicată și vor preciza cine este clientul: o anumită persoană, relația de cuplu, familia. Psihologii vor preciza de asemenea care sunt limitele confidențialității.

Precizări suplimentare în terapia de grup

Art. XII.5. În cadrul terapiei de grup psihologii vor preciza regulile de grup, rolurile și responsabilitățile ce revin tuturor participanților și de asemenea limitele confidențialității.

Analiza ofertei de serviciu complex

Art. XII.6. În cazul în care clienții primesc deja servicii psihologice și de la alți psihologi sau de la alți specialiști din alte domenii, psihologul va examina posibilitatea angajării sale într-o relație terapeutică (dacă aceasta este solicitată) prin analiza condițiilor, beneficiilor potențiale ale clientului, riscurilor de conflict sau a confuziilor care pot să apară. Psihologul va discuta cu clientul aceste limitări înainte de obținerea consimțământului.

Intimitatea sexuală cu clienții sau apropiați ai acestora

Art. XII.7. Psihologii nu se vor angaja în relații de intimitate sexuală cu clienții lor, cu persoanele despre care știu că se află în relații apropiate cu clienții lor (rude, prieteni, alți cunoscuți) și nici nu vor încheia terapia pentru a nu intra sub incidența acestui standard.

Terapia cu parteneri sexuali

Art. XII.8. Psihologii nu vor accepta în terapie persoane cu care au avut relatii de intimitate sexuala.

Relatia sexuala cu fostii clienti

Art. XII.9. Psihologii nu se vor angaja sub nici o forma în relatii de intimitate sexuala cu fostii clienti pentru o perioada de cel puțin 2 ani de la încheierea terapiei. Aceasta nu înseamna ca dupa aceasta perioada acestia pot sa întretina relatii de intimitate cu fostii clienti, exceptie făcând doar circumstantele în care acestia pot face dovada ca nu a existat nici o forma de exploatare în timpul sau în cei 2 ani de dupa terminarea terapiei.

Încheierea terapiei din lipsa de beneficii

Art. XII.10. Psihologii vor încheia orice forma de terapie cu clientii lor daca exista evidente clare ca acestia nu mai au nici un beneficiu prin continuarea terapiei sau în cazul în care continuarea acesteia poate produce daune clientilor.

Încheierea terapiei din alte motive

Art. XII.11. Psihologii vor încheia terapia daca clientul intra într-o relatie cu o persoana cunoscuta sau apropiata terapeutului si apare riscul unei relatii multiple, daca exista o agresiune din partea clientului asupra terapeutului sau daca exista o solicitare clara în acest sens din partea clientului .

Întreruperea si continuarea terapiei

Art. XII.12. Daca din motive de boala sau de indisponibilitate a psihologului terapia trebuie întrerupta pentru o perioada mai lunga de timp, atunci psihologul va cauta sa-i ofere clientului o posibilitate de continuare a terapiei cu un alt coleg psiholog care are disponibilitatea si competenta necesara continuarii terapiei si care va putea fi informat cu privire la stadiul în care se afla terapia, demersurile terapeutice începute sau finalizate până în acel moment, cu consimțământul clientului.

Continuarea terapiei cu un alt terapeut

Art. XII.13. Psihologul care preia un client, de la un coleg care din motive justificate nu mai poate continua actul terapeutic, va examina cu atentie continutul demersului, potentialul de risc, beneficiile, iar daca e nevoie poate consulta pe cei ce au fost implicati în procesul terapeutic si abia apoi va decide modalitatile de continuare a terapiei.

XIII. EVALUARE ȘI DIAGNOZĂ*Prezentarea caracteristicilor psihologice*

Art. XIII.1. Psihologii vor oferi informatii despre caracteristicile psihologice ale indivizilor numai dupa ce au realizat o evaluare adecvata, care sa sustina stiintific si metodologic

afirmatiile si concluziile lor, indiferent daca e vorba de recomandari, rapoarte sau evaluari, precizând limitele afirmatiilor, concluziilor si recomandarilor lor.

Daca psihologii realizeaza ca (re)examinarea individului nu este justificata sau necesara, atunci acestia vor explica aceasta optiune, precizând sursele si documentele care stau la baza acestor concluzii.

Conditii de utilizare a instrumentelor

Art. XIII.2. Psihologii vor utiliza (administra, scora, interpreta) metodele si tehnicile de evaluare în stricta conformitate cu normele instituite în acest sens de Colegiu.. Astfel psihologii vor folosi numai instrumente de evaluare ale caror caracteristici tehnice (validitate si fidelitate) au fost stabilite, care detin etalon pentru membrii populatiei vizate si sunt însoțite de manualul acestuia. În urma oricarei evaluari, psihologii vor preciza beneficiarului limitele rezultatelor si interpretarilor. Psihologii vor folosi metode de evaluare adecvate nivelului educational al indivizilor, în afara cazului în care folosirea unui limbaj sofisticat sau a unei alte limbi este relevanta pentru scopul evaluarii. Psihologii vor respecta de asemenea legislatia în vigoare cu privire la drepturile de autor si de proprietate intelectuala pentru instrumentele de evaluare folosite, promovând si respectând astfel munca si activitatea colegilor lor de breasla.

Consimțământul pentru evaluare/diagnoza

Art. XIII.3. Psihologii vor obtine consimțământul informat pentru serviciile de evaluare cu exceptia cazului în care (1) acestea sunt ceruta de lege sau de reglementarile în vigoare; (2) testarea este o activitate educationala, institutionala sau organizationala prevazuta de reglementari interne; consimțământul informat include explicarea naturii si scopului de evaluare, costurile, implicarea unei a treia parti, limitele de confidentialitate si ocazii pentru cel evaluat de a formula întrebări si de a primi raspunsuri.

Psihologii vor informa persoanele fara capacitate deplina de a-si da consimțământul si persoanele pentru care testarea este ceruta de reglementarile legislative, cu privire la natura si scopul serviciilor de evaluare propuse, folosind un limbaj usor de înțeles pentru persoana care urmeaza sa fie evaluata.

Psihologii care folosesc serviciile unui traducator vor cere consimțământul clientului pentru a folosi serviciile aceluia traducator, se vor asigura ca se va mentine confidentialitatea rezultatelor, securitatea instrumentelor, inclusiv a documentelor de evaluare/diagnoza.

Datele de evaluare/diagnoza

Art. XIII.4. Datele obtinute pot fi scoruri brute si standardizate, raspunsurile clientului la stimuli sau la întrebările la test, notele, înregistrările si consemnarile psihologului, declaratiile si comportamentul clientului în timpul unei examinari. Psihologii vor oferi datele obtinute, sub forma de rezultate clientului si, daca e cazul, unor terti numai cu consimțământul clientului, sau fara acordul acestuia în situatiile prevazute de lege. Psihologii vor evita sa faca publice datele obtinute, cu exceptia situatiilor prevazute de lege, protejând clientul de orice forma de exploatare, abuz si prevenind devalorizarea datelor de evaluare/diagnoza. Datele de evaluare/diagnoza reprezinta proprietate a psihologului sau institutiei care realizeaza evaluarea/diagnoza si vor putea fi administrate si utilizate doar de catre psihologi calificati în folosirea acestor instrumente.

Constructia de instrumente

Art. XIII.5. Psihologii care construiesc sau adapteaza teste si alte instrumente de masurare vor folosi proceduri în acord cu normele internationale actuale privind proiectarea instrumentelor, standardizarea, validarea, reducerea sau eliminarea erorilor si vor preciza recomandarile privind folosirea oricarui instrument în manualul de utilizare.

Interpretarea rezultatelor

Art. XIII.6. În interpretarea rezultatelor evaluarii, fiind incluse aici si interpretarile computerizate, psihologii vor lua în considerare scopul evaluarii, precum si numerosi alti factori, abilitatile de testare si caracteristicile persoanei evaluate (caracteristici situationale, personale, lingvistice si culturale) care pot afecta judecatile psihologilor sau care pot reduce acuratetea intepretarilor.

Calificarea în testare

Art. XIII.7. Psihologii nu vor promova/ încuraja folosirea tehnicilor de evaluare psihologica de catre persoane necalificate si neautorizate, decât în cadrul unei formari în care exista o supervizare adecvata.

Actualitatea evaluarii

Art. XIII.8. Psihologii nu își vor baza deciziile sau recomandari pe teste depasite/învechite, pe date care nu mai sunt folositoare pentru scopul curent sau care nu corespund normelor de avizare ale metodelor si tehnicilor de evaluare si asistenta psihologica stabilite de Colegiu

Responsabilitatea administrarii instrumentelor

Art. XIII.9. Psihologii care ofera servicii psihologice de evaluare altor profesionisti vor prezenta cu acuratete scopul, normele, validitatea, fidelitatea si aplicarea fiecărei proceduri, precum si orice alta calitate a acestora. Psihologii își vor mentine responsabilitatea pentru aplicarea, interpretarea si folosirea adecvata a instrumentelor de evaluare, indiferent daca vor interpreta rezultatele ei însisi sau vor folosi o interpretare computerizata sau de alta natura.

Prezentarea rezultatelor pentru cei evaluati

Art. XIII.10. Indiferent daca cotarea si interpretarea sunt facute de psihologi, angajati ai acestora sau asistenti sau prin modalitati automate/computerizate, psihologii vor oferi persoanei evaluate sau reprezentantului acesteia explicatiile necesare înțelegerii rezultatelor, exceptie făcând situatiile în care natura relatiei împiedica acest lucru (situatii de evaluare organizationala, preangajare si evaluari prevazute de lege), acest fapt fiind adus la cunostinta persoanei evaluate înaintea începerii evaluarii.

Materialele

Art. XIII.11. Materialele de evaluare/diagnoza cuprind manualul instrumentului, instrumentul propriu-zis, protocoale, întrebările sau stimulii utilizati, alte fise sau formulare necesare si nu include datele de evaluare/diagnoza. Psihologii vor mentine integritatea si securitatea materialelor testului si a altor metode de evaluare prin neînstrainarea lor catre

persoane care nu au competenta necesara, respectând dreptul de proprietate intelectuala prevazut de lege si obligatiile de tip contractual privind utilizarea instrumentului.

XIV. CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ ȘI VALORIFICAREA REZULTATELOR

Standarde internationale

Art. XIV.1. În cercetarile lor psihologii vor cauta, pe cât posibil, sa promoveze cele mai noi metodologii de cercetare utilizate de comunitatea psihologica internationala, respectând atât standardele de rigoare stiintifica cât si standardele etice.

Acordul de cercetare

Art. XIV.2. Atunci când psihologii au nevoie de aprobare, din partea unei institutii, pentru desfasurarea cercetarilor, acestia vor furniza toate datele necesare pentru acordarea aprobarii si vor avea în vedere ca protocolul de cercetare sa corespunda aprobarilor primite.

Obtinerea consimtamântului

Art. XIV.3. În obtinerea consimtamântului informat psihologii vor aduce la cunostinta participantilor scopurile cercetarii, durata, procedurile utilizate, riscurile, beneficiile inclusiv compensatiile financiare, limitele confidentialitatii, dreptul oricui de a se retrage din cercetare si în general toate datele pe care participantii le solicita si de care au nevoie pentru a-si da consimtamântul. În cazul în care exista posibilitatea producerii unor daune si suferinta, psihologii au obligatia sa o minimizeze pe cât posibil.

Utilizarea de suport audio-video

Art. XIV.4. Psihologii vor obtine consimtamântul informat de la toti participantii la cercetare pentru înregistrările audio si video, înainte efectuării acestora, oferind garantii ca acestea vor fi utilizate numai într-o maniera în care identificarea nu poate produce daune celor implicati .

Limitari ale informarii

Art. XIV.5. Psihologii nu vor face studii si cercetari care implica proceduri de prezentare ascunsa/falsa a modelului de cercetare decât daca alternativa de prezentare corecta nu este fezabila stiintific sau aduce o alterare evidenta concluziilor cercetarii. În acest caz, participantii vor fi informati de utilizarea unui astfel de model de cercetare si vor participa numai daca își dau consimtamântul, putând oricând sa-si retraga datele din cercetare. Cercetarea, în acest caz, poate fi derulata numai daca nu poate produce suferinta sau daune participantilor.

Exceptia de la consimtamânt

Art. XIV.6. Psihologii se pot dispensa în cadrul cercetarilor de consimtamântul informat al participantilor numai daca (a) cercetarea nu poate produce în nici un fel daune (observatii naturale, practici educationale sau curriculare, chestionare anonima, cercetare de arhive) sau (b) este permisa de reglementari legislative.

Persoane si grupuri vulnerabile

Art. XIV.7. Psihologii vor cauta sa examineze etic, independent, adecvat drepturilor omului si sa ia toate masurile de protectie pentru orice cercetare ce implica grupuri vulnerabile si/sau persoane cu incapacitate de a-si da consimtamântul informat, înainte de a lua decizia de a începe.

Evitarea unor categorii de subiecti

Art. XIV.8. Psihologii nu se vor folosi de persoane cu incapacitate de a-si da consimtamântul în nici un studiu sau cercetare, daca studiul sau cercetarea avuta în vedere poate fi finalizata la fel de bine cu persoane care au capacitatea deplina de a-si da consimtamântul informat.

Manipularea prin cresterea compensatiilor

Art. XIV.9. Psihologii vor evita sa propuna si sa acorde participantilor la cercetare compensatii financiare excesive sau alte forme de stimulente pentru participarea la cercetare si care pot favoriza obtinerea consimtamântului, cu atât mai mult atunci când sunt evidente clare ca exista riscul producerii de suferinta si daune în timpul cercetarii.

Utilizarea animalelor în cercetare

Art. XIV.10. Psihologii care utilizeaza animale în cercetarile lor, vor evita provocarea de suferinta acestora, exceptie facând cercetarile care nu presupun metode invazive producatoare de suferinta sau leziuni.

Corectitudinea datelor

Art. XIV.11. Psihologii nu au voie sa prezinte date false pentru care nu au fost facute în realitate masuratori. Daca vor constata erori de prezentare a datelor sau de prelucrare a acestora vor face toti pasii necesari pentru corectarea acestora, altfel vor retrage si anula cercetarea.

Plagiatul

Art. XIV.12. Psihologii nu vor prezenta date sau rezultate din alte studii sau cercetari, ca aparținându-le lor.

Abuzul de status

Art. XIV.13. Psihologii vor fi creditati pentru cercetarile facute cât si pentru publicarea acestora numai în masura în care acestia au o contributie majora. Astfel psihologii vor face distinctia între autor principal al cercetarii, contributie la cercetare, contributie minora si statusul sau pozitia pe care o detine respectivul psiholog. Astfel pozitia academica, titlul academic sau pozitia sociala sau cea de sef de departament sau manager într-o institutie nu confera nimanui credit pentru o pozitie principala în cercetare, decât în masura în care exista o acoperire reala prin contributia adusa la cercetare si nu prin statusul social sau academic.

Transmiterea datelor

Art. XIV.14. Atunci când exista solicitari de folosire sau de verificare a datelor din partea unui alt cercetator decât cei implicați direct în cercetare, psihologii vor putea oferi datele de cercetare numai în măsura în care se pastrează confidențialitatea acestor informații de către cei cărora li se încredințează și dacă există o specificare clară a modului de utilizare a acestora.

Protejarea datelor

Art. XIV.15. Psihologii vor proteja datele de cercetare, asigurându-se că acestea sunt păstrate în condiții de securitate. Protocoalele de cercetare, datele de cercetare sistematizate sau cele deja publicate pot fi păstrate fără restricții dar în condițiile respectării normelor etice.

Onestitate științifică

Art. XIV.16. Psihologii implicați în evaluarea, monitorizarea, realizarea și raportarea activităților de cercetare științifică vor manifesta imparțialitate și obiectivitate și vor respecta drepturile de proprietate intelectuală. Selecția proiectelor de cercetare, a rezultatelor cercetărilor realizate pentru a fi valorificate publicistic sau practic se va face doar pe criteriile de relevanță științifică, excluzându-se orice considerent personal sau de natură extraprofesională.

Buna conduită în cercetarea științifică

Art. XIV.17. În activitatea de cercetare științifică psihologii vor evita ascunderea sau înlăturarea rezultatelor nedorite, confecționarea de rezultate, înlocuirea rezultatelor cu date fictive, interpretarea deliberat distorsionată a rezultatelor și deformarea concluziilor, plagierea rezultatelor sau a publicațiilor altor autori, neatribuirea corectă a paternității unei lucrări, nedevalorizarea conflictelor de interese, deturnarea fondurilor de cercetare, neînregistrarea și/sau nestocarea rezultatelor, lipsa de obiectivitate în evaluări, nerespectarea condițiilor de confidențialitate precum și publicarea sau finanțarea repetată a aceluși rezultat ca elemente de noutate științifică.

Datele contradictorii, diferențele de concepție experimentală sau practică, diferențele de interpretare a datelor, diferențele de opinie nu constituie abateri de la buna conduită în cercetarea științifică.

XV. DISPOZIȚII FINALE

Art. XV.1. Codul deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică intră în vigoare odată cu aprobarea lui de către Convenția Națională a Colegiului Psihologilor din România.

Art. XV.2. Psihologii au responsabilitatea de a cunoaște și de a aplica prevederile acestui Cod. Orice fapte săvârșite în legătură cu profesia care contravin prevederilor prezentului Cod, angajează răspunderea disciplinară a psihologilor.

Art. XV.3. Membrii Colegiului Psihologilor din România nu vor recunoaște, ca fiind profesională, activitatea care este neconformă cu principiile și standardele acestui Cod.

Art. XV.4. Toti psihologii vor coopera cu Comisia de Deontologie si Disciplina a Colegiului Psihologilor din România, atât în supervizarea conduitelor etice cât si în promovarea lor. Refuzul cooperării atrage de la sine violarea prevederilor acestui Cod si prin urmare sanctionarea psihologilor în cauza în conformitate cu Codul de procedura disciplinara.

Art. XV.5. Pentru a mentine relevanta si actualitatea codului, acesta este revizuit de Comisia de Deontologie si Disciplina a Colegiului Psihologilor din România dupa o perioada de 4 ani sau atunci când situatia o impune.

PROCESUL DE LUARE A UNEI DECIZII ETICE

Toate cele 3 principii si cele 7 + 4 standarde (7 generale + 4 specifice) trebuie sa fie luate în considerare pentru luarea unei decizii etice. Totusi exista circumstante în care principiile etice vin în conflict si nu se poate acorda aceeasi greutate fiecarui principiu. Complexitatea dilemelor etice nu permite o ierarhizare ferma a principiilor. Totusi cele 3 principii au fost ordonate în concordanta cu greutatea acordata.

Acest proces trebuie sa fie unul relativ rapid, conducând spre o solutie simpla a unei situatii cu implicatii etice. Acest lucru e simplu în cazul în care exista standarde clare pentru acele situatii si nu apare nici un conflict între principii sau standarde. Pe de alta parte unele aspecte etice (în special cele în care apare un conflict între principii) nu se pot rezolva usor si necesita timp pentru deliberare.

În continuare sunt prezentati cativa pasi, pasii de baza în luarea unei decizii etice.

1. Identificarea aspectelor si practicilor relevante etic
2. Elaborarea alternativelor posibile
3. Analiza probabilitatii riscurilor si beneficiilor de scurta durata, de lunga durata si a celor în derulare (prezente) pentru fiecare alternativa de actiune asupra individului / grupului implicat si de asemenea probabilitatea de a afecta clientul, familia sau colegii clientului, institutia în care este angajat clientul, studentii, participantii la cercetare, disciplina, societatea.
4. Alegerea celei mai bune directii de actiune dupa aplicarea constienta a principiilor si standardelor acestui Cod.
5. Evaluarea rezultatelor actiunii alese.
6. Asumarea responsabilitatii pentru consecintele actiunii, incluzând corectarea consecintelor negative, daca se poate, ori reangajarea în procesul de luare a deciziei daca situatia etica nu a fost solutionata.

Psihologii aflati într-un proces de deliberare, consumator de timp, sunt încurajati si li se recomanda sa se consulte cu colegii lor sau cu persoane avizate dintr-un corp de avizare a problemelor etice (ex. Comisia de deontologie si disciplina a Colegiului) ce pot aduce obiectivitate si clarificare în procesul de luare a deciziei. Desi decizia directiei de actiune apartine psihologului cautarea si apelarea la astfel de consultari reflecta maturitate profesionala si o abordare etica a procesului de luare a deciziei.

DEFINIREA TERMENILOR

În sensul prezentului Cod urmatorii termeni se definesc astfel:

1. *Psihologul* reprezinta orice persoana care este membru, asociat, absolvent afiliat, sau strain afiliat la CPR
2. *Clientul* reprezinta o persoana, un cuplu (ca relatie), o familie sau grup (inclusiv organizatie sau comunitate) caruia i se ofera servicii psihologice din partea unui psiholog. Clientii, participantii la cercetari, studentii si orice alte persoane cu care psihologul vine în contact în timpul activitatii sale profesionale sunt independenti daca în mod independent au stabilit un contract ori si-au dat consimtamântul informat. Persoanele sunt partial dependente daca decizia contractului sau a consimtamântului informat este împartita de doua sau mai multe parti (ex. parinti si conducerea scolii, muncitori si conducerea institutiei, adult si familia sa). Persoanele sunt considerate complet dependente daca acestea nu pot sau pot în foarte mica masura sa aleaga între a primi sau nu un serviciu ori sa participe la o activitate (ex. pacientii care au fost involuntar în supusi unor interventii psihiatrice, copiii foarte mici implicati în proiecte de cercetare).
3. *Subiect* reprezinta o persoana care participa la un proiect de cercetare stiintifica, fie ca face parte din grupul experimental, fie ca are rol de martor.
4. *Ceilalti* reprezinta orice individ sau grup cu care psihologul vine în contact în decursul muncii sale. Acest termen include dar nu se limiteaza la participantii la cercetare; clienti în cautare de ajutor; studenti; supervizori; angajati; colegi; patroni; a treia parte si orice membru public în general.
5. *Drepturile legale ori civile* reprezinta acele drepturi protejate prin lege si recunoscute ca atare.
6. *Drepturile morale* reprezinta drepturile fundamentale si inalienabile ale omului care pot fi sau nu protejate total de legile în vigoare. Un loc aparte, ca semnificatie, pentru psihologi îl ocupa spre exemplu dreptul la: egala justitie; onestitate; dezvoltarea unei intimitati adecvate; autodeterminare; libertate personala. Protejarea unor aspecte ale acestor drepturi pot implica practici care nu sunt continute sau controlate de catre legile în vigoare. În plus drepturile morale nu se limiteaza la cele mentionate în aceasta definitie.
7. *Discriminarea* reprezinta activitatea care prejudiciaza ori promoveaza prejudecati cu privire la persoane datorita culturii acestora, nationalitatii, etniei, culorii sau rasei, religiei, sexului sau orientarii sexuale, statutului marital, abilitatilor fizice sau intelectuale, vârstei, statutului socio-economic si oricaror alte preferinte, caracteristici personale, conditii sau statute.
8. *Hartuirea sexuala* include una sau ambele situatii: (i) Utilizarea puterii ori autoritatii în încercarea de a forta o persoana sa se angajeze sau sa tolereze activitati sexuale. Aici intra intimidarea sau fortarea pentru noncomplianta ori promisiunea unor compensatii sau recompense pentru complianta. (ii) Angajarea în mod deliberat si repetat în comentarii sexuale nesolicitate, anecdote, gesturi sau atingeri daca aceste comportamente sunt: ofensatorii si nu sunt bine primite, creeaza un mediu de lucru ostil ori intimidant ori se asteapta sa fie daunator pentru client.

9. *Psihologia* ca disciplina presupune o aplicare stiintifica a metodelor, cunostintelor de psihologie, procedurilor si structurarilor folosite de psihologii în orientarea activitatii lor în relatia cu societatea, cu membrii acesteia a unora fata de altii.

10. *Relatia multipla.*

O relatie se considera a fi multipla si în cazul în care:

- a. se exercita cel putin doua roluri profesionale în raporturile cu o persoana
- b. exista o relatie profesionala cu o persoana si cel putin o alta relatie cu o alta persoana dar care este ruda sau cunostinta apropiata a celei dintâi.
- c. exista o cunostinta comuna si apropiata atât psihologului cât si persoanei care beneficiaza de suportul psihologului.

Evitarea relatiilor multiple se face în spiritul respectarii principiilor prezentului Cod, pentru pastrarea obiectivitatii, competentei si eficientei activitatilor desfasurate de psihologi.

11. *Exploatarea clientului* - exploatarea necunoasterii, a lipsei de experienta sau a starii de slabiciune a persoanelor vulnerabile datorita starii psihice, pentru a le determina sa accepte servicii psihologice în conditii prejudiciabile pentru acestea.